

Az I. világháború és következményei

Évszámok:

1914. jún. 28.: szarajevói merénylet
1914. aug. 28.: tannenbergi csata → Hindenburg győz
1915. ápr. 22.: harcigáz Ypres-nél
1915. máj. 2.: gorlicei frontáttörés
1915. máj. 23.: olasz belépés az antantba
1916. máj. 31 – jún. 1.: jütlandi csata
1916. jún. 4.: Bruszilov-offenzíva → támadás
1916. aug. 27.: román belépés az antantba
1917. febr. 1.: korlátlan bűvárhajóharc
1917. márc. 2.: II. Miklós lemond
1917. ápr. 6.: az USA hadbalépése
1917. júl. 1.: Kerenszkij-offenzíva
1917. szept. 1.: az orosz köztársaság kikiáltása
1917. okt. 24.: caporettoi frontáttörés → Jenő (főherceg) töri át
1917. nov. 8.: dekrétumok (béke, hatalom, föld) → rendelet | Lenin által
    → áprilisi tézisek meghirdetése, népbiztosok tanácsának elnöke
1918. márc. 3.: Breszt-Litovszki béke
1918. aug. 8.: fekete péntek → az antant frontáttörése Amièns-nél
1918. szept. 30.: Bulgária kilep
1918. okt. 16.: IV. Károly manifesztuma → kiáltvány
1918. okt. 30.: Törökország kilep
1918. okt. 31.: Károlyi Mihály kinevezése → József (főherceg) által
    → magyar népköztársaság kikiáltása, első köztársasági elnök, 1919-es földreform,
        Garbai Sándor kinevezése → Forradalmi Kormányzótanács elnöke
1918. nov. 3.: páduai fegyverszünet
1918. nov. 9.: berlini forradalom
1918. nov. 11.: compiègne-i fegyverszünet
1918. nov. 13.: eckartsauai nyilatkozat → IV. Károly által
1918. nov. 16.: magyar népköztársaság kikiáltása
1918. nov. 24.: KMP megalakulása → Kun Béla az alapítója és elnöke + FKT külügyi népbiztosa
1919. jan. 11.: Károlyi köztársasági elnök
1919. jan. 18.: békekonferencia kezdete
1919. márc. 20.: Vyx-jegyzék → Berinkey Dénes visszautasítja
1919. márc. 21.: Tanácsköztársaság létrejötte
1919. ápr. 27.: csehszlovák intervenció kezdete → külső katonai beavatkozás
1919. jún. 7.: első Clemanceau-jegyzék → francia miniszterelnök a békekonferencia idején
1919. jún. 14.: második Clemanceau-jegyzék
1919. jún. 28.: versaillesi béke
1919. jún. 28.: Népszövetség létrejötte
1919. júl. 28.: tiszai offenzíva → Julier Ferenc által
1919. szept. 10.: saint-germaini béke
1919. nov. 27.: neuilly-i béke
1920. jún. 4.: trianoni béke
1920. aug. 10.: sèvres-i béke
1920. aug. 19.: visztulai csata → Piłsudski győz
1921. nov. 22.: washingtoni konferencia
1923. júl. 24.: lausanne-i béke

+fogalmak:

1. Titkosrendőrségek:
  - CSEKA → szovjet titkosrendőrség Dzserdzsinszkij ált. szervezve → tanács
  - OHRANA → cári titkosrendőrség
2. Haditervek:
  - Schlieffen-terv → első világháborús német haditerv
  - XVII. terv → első világháborús francia haditerv
3. Egyéb:
  - annexió → területcsatolás
  - Blitzkrieg → villámháború
  - bolsevik → szovjet kommunista
  - direktórium → helyi végrehajtótanács
  - hadikommunizmus → szovjet gazdaságirányítási módszer
  - izoláció → elszigetelődés
  - komisszár → szovjet politikai biztos
  - permanens → folyamatos
  - ultimátum → végső felszólítás

+személyek:

1. Vezérkari főnökök:
  - Joffre → francia vezérkari főnök a háború idején
  - Moltke → német vezérkari főnök a háború idején
2. Egyéb:
  - Lvov → az orosz ideiglenes kormány elnöke
  - II. Miklós → az utolsó orosz cár
  - Gavrilo Princip → Ferenc Ferdinánd meggyilkolása
  - Stromfeld Aurél → a magyar Vöröshadsereg átszervezése, az északi hadjárat terve
  - Trockij → szovjet Vöröshadsereg megszervezése

Lehetséges kiskérdések:

Vesztes ország Békekötés ideje, helyszíne

Németország	1919. jún. 28., Versailles (Versailles-i kastély)
Ausztria	1919. szept. 10., Saint-Germain
Bulgária	1919. nov. 27., Neuilly
Magyar Királyság	1920. jún. 4., Versailles (Nagy-Trianon kastély) [* ²]

A béke tartalma/rendelkezései

1. Területi változások:
  - Elismerik az új határokat (Belgium, Luxemburg, Ausztria, Lengyelország)
  - Elzász-Lotharingia Fro-é, a Saar-vidék fr. megszállás alá kerül
  - A Rajna-vidék demilitarizált övezet (Németo. kiűrítő)
  - A német gyarmatok népszövetségi ellenőrzés alá kerülnek.
2. Jóvátételt fizet, hadsereget 100E főben maximálják
3. Flottáját átadja, a fegyvergyártást és -vételt korlátozzák
  1. Az állam határait rögzítik, le kell mondania az Anschlussról
  2. Jóvátételt fizet, hadsereget 30E főben maximálják
1. Területi veszteségek (Dobrudzsa Romániahoz, Nyugat-Trákia Görögországhoz és Jugoszláviához kerül)
2. Jóvátételt fizet, hadsereget 20E főben maximálják
1. Területi változások:
  - Erdély → Románia, Felvidék + Kárpátalja → Csehszlovákia, Bánság, Horvátország → Jugoszlávia, Burgenland → Ausztria [*¹]
2. Jóvátételt fizet → a magyar gazdaság és pénzügy népszövetségi ellenőrzés alá kerül
3. Hadsereget 35E főben maximálják → hadkötelezettség tilalma
4. Fegyvert egy gyár készíthet népszöv. ellenőrzéssel, fegyverexport és -import tilalma

1920. aug. 20., Sèvres [^{*3}]

1. Területe 75%-nak elvesztése (ázsiai és afrikai térségben)
2. Szorosok nemzetközi felügyelete
3. Az arabok lakta vidékeken nemzetközi mandátumok

Törökország

majd

majd

1923. júl. 24., Lausanne

1. Arab részek leválnak, Kelet-Trákia és Izmir Görögországé (kisebb veszteség)
2. A szorosokat Törökország ellenőrzi
3. Hadsereget 50E főben maximálják

^{*1} Sopron és Pécs marad (1921. dec. 14.: népszavazás és 1922: szerbek kivonása)

^{*2} 1921. aug. 23.: külön békeszerződés az USA-val

^{*3} Az ellenzék nem fogadja el → Kemál felkelése (köztársaság kikiáltása), legyőzi az antantot

Térkép (mint mindenkor, a helyszínek hozzátevőleges pozíciója látható):

